

Kolchozai Pavergtoje Lietuvoje Visuomenė spaudos darbo talkoje

Elta. — Kolchozai pavergtoje Lietuvoje buvo pradėti steigti 1947 metais. Tačiau tais metais buvo vykdomi pirmieji ūkio kolektyvizacijos bandymai. 1948 metais kolchozų steigimas Lietuvoje jau buvo vykdomas beato-dairiškai. Tų metų (1948) vasarą mėnesį įvyko Lietuvos komunistų partijos suvažiavimas, kuris priėmė nutarimą dėl „ištiesio žemės ūkio kolektyvizavimo Lietuvoje vykdymo“. Po šio nutarimo prasidėjo beato-dairiškas ūkio jungimas į kolchozus. Valstiečiai, kurie nesiskubino į kolchozus jungtis, buvo tremiami į Sibirį ir kitas Sovietų Sąjungos vytnes sritis.

Maždaug po vienerių metų žymiai dalis Lietuvos ūkių jau buvo kolchozinta. Bolševikų leistas „Tėvynės Balsas“ 1949 rudenį rašė apie įsteigiamą 5.500 kolchozų, „kuriose sumanyta daugiau kaip pusė ūkių“. Ši informacija duoda pagrindą spėti, jog pavergtoje Lietuvoje, vykdžius žemės ūkio kolektyvizaciją, buvo įsteigta daugiau kaip 10.000 kolchozų.

1950 metais bolševikinė spauda jau pradėjo rašyti apie kolchozų stambinimą. Taip pat pasirodė informacijų apie eiles kolchozų sujungimą į vieną. Nemažai buvo atvejų, kad į vieną stambų kolchozą buvo sujungtos eilės kaimų žemės. Kai kurie kolchozai apjungė 10 — 18 kaimų. Pačių bolševikų duomenimis, stambiesiems kolchozams priskirta žemės iki 3.000 ha, tačiau buvo kolchozų, turinčių per 4000 hektarų žemės.

Kolchozų stambinimo motyvas: — smulkios žemės ūkio artelės neproduktyvios.

Kolchozų stambinimas pavergtoje Lietuvoje, pradėtas vykdyti 1950 metais, truko iki 1955. Jau 1955 metų pabaigoje bolševikinė spauda skelbė Lietuvoje esant 2.300 kolchozų. 1955 metų pradžioje Sumausko pareiškimu Lietuvoje buvo 1809 stambūs ūkiai. Tačiau stambinimas kolchozų ir toliau buvo tęsiamas, nes 1955 metų vasarą jau buvo pranešti nauji duomenys, jog esama 1795 sustambintų kolchozų. Gi tų pačių metų rudenį iš 1.795 kolchozų bėpalikio 1.787. Šis skaičius kritimas rodo, jog kolchozų stambinimas Lietuvoje vyko iki praėjusių metų pabaigos.

Šių metų vasario pabaigoje „Tiesoje“ buvo paskelbtas Sovietų Sąjungos komunistų partijos centro komiteto ir vyriausybės nutarimas „Dėl priemonių Lietuvos ūkiui pakelti“. Tame nutarime kalbama ir apie reikalą kolchozų smulkinti.

Žemės ūkio ministerija, partijos rajonų komitetai ir rajonų vykdomieji komitetai privalo imtis priemonių padaryti stambinant kolūkius klaidoms ištaisyti ir, reikalingi esant, visuotiniams kolūkiečių susirinkimams sutikus, susmulkinti atskirus kolūkius, kuriuos šiuo metu yra sunku valdovauti visuomeniniam ūkiui“.

Sovietų vyriausybės ir komunistų partijos centro komiteto rekomendacijos eiti prie kolchozų smulkinimo. Lietuvos komunistų partijos nebuvo skubiai vykdomos. Bolševikinėje spaudoje pasirodė kai kurių kolchozų vadovų nusiskundimų dėl nepatogumo administruoti didelį kolchozų, tačiau į tuos nusiskundimus nebuvo skubama reaguoti. Ypač Vilkaviškio rajone, kurio kolcho-

KOLOHOZININKŲ VARGADIENTIAI BADMIRIAUJANT LIETUVOJE

zai esą stambesni už Marijampolės (Kapsuko) rajono kolchozus, buvo vengiama imtis kolchozų smulkinimo.

Pavergtosios Lietuvos spaudoje pastaruoju metu jau pasirodė viena kita informacija apie įvykdytą kai kurių stambiųjų kolchozų susmulkinimą, iš vieno padorant du. „Pergalės“ žurnale J. Simkus rašo apie Jurbarko rajono kolchozus, pažymėdamas:

„Siemet atitaisėme kai kurias praeities savo darbo klaidas... Stambiausius kolūkius susmulkinom. Iš Girdžių kolūkio padarėm Girdžius ir Marytę Melnikaitę; „Aušrą“ pavertėm į „Aušrą“ ir Naukaimį. Žmonės šiam sumanymui pritarė. Bet nuo to atsirado, nors ir laikinai, bet naujų sunkių. Nauji kolūkiai neturi automašinų, kai kur nėra gamybinių pastatų. Reikalas ir sąžinė verčia jiems padėti, bet ne visada išėina“.

Gi J. Paleckis „Komunisto“ žurnale jau rašo, jog Lietuvoje esama apie 1.900 kolchozų. Tada rodo, kad palengva einama prie stambiųjų kolchozų smulkinimo, vos spėjus baigti jų stambinimą...

Sedos rajone, „Varduos“ kolchoze, 1955 m. mokėta už darbdienį: 2 kg. grūdų ir 1,6 rublio. Biržų raj. „Tarybinio artojo“ kol. — 2,2 kg. grūdų ir 1,76 rb. Zagarės raj. „Zvelgaičių“ kolch. — 2 kg. grūdų ir 1,5 rb. Panevėžio raj. „Melninkaitės vardo kolch.“ — 1,5 kg. grūdų ir 4 rb. Pakruojo raj. „Jaunosios gvardijos“ kolch. — 2 kg. grūdų ir 3 rublius. Kretingos raj. „Požėlos vardo kolch.“ — 2,5 kg. grūdų ir 5 rb. Plungės raj. „Komunizmo aušros“ kolch. — 2 kg. grūdų ir 4,5 rb. Vilkaviškio raj. „I komunizmą“ kolch. — 1,5 kg. grūdų ir 1 rb. Ramygalos raj. „Lenino kelio“ kolch. — 3 kg. grūdų ir 5 rb. Ramygalos raj. „Šviesos“ kolch. teišduota po 300 gramų grūdų. Mažeikių raj. „Čapajovo vardo kolch.“ išmokėta po 400 gramų grūdų. Sedos MTS zona kolchozams 1955 metais išmokėta iki 0,5 kg. grūdų ir 51 kapeiką.

Tokie atlyginimai nesudaro sąlygų bent vidutiniškai pragyventi. Reikia atsiminti, jog kiekvienam kolchozininkui pavergtoje Lietuvoje yra duota naudotis 60 arų sodybinio sklypelio. Šiame sklypelyje jis gali pasisodinti dar žvinių, bulvių. Tačiau retas bandosėtis kokią lyvę grūdinių kultūrų. Anksčiau grūdines kultūras sodybinuose sklypuose buvo draudžiama sėti. Dabar tasai draudimas atšauktas, tačiau sodybinio sklypo mažumas nesudaro sąlygų pasėti bent tokio grūdinių kultūrų kiekio, kad kolchozininkas galėtų nusipenėti bent vieną kiaulę. Gi už darbdienius, kuriuos visai teisingai kolchozininkai vadina **vargadieniais**, gaunamas grūdų kiekis nėra pakankamas, ypač gausesnei šeimai su mažais vaikais, duonai ir bent vienai kiaulei nupenėti (kuriai nušerti iki 100 kilogramų svorio reikia mažiausiai 500 kg grūdų).

Kiti kolchozai, gauną milijonines pajamas, už darbdienį moka žemus atlyginimus. Štai Joniškio rajone Julius Jonašio vardo kolchozas 1955 metais turėjo 1 milijoną ir 400.000 rublių pajamų. O kolchozininkams už darbdienį tebuvo išmokėta po 2,3 kg. grūdų ir 6,27 rublio.

Už darbdienius atlyginimai mokami metų pabaigoje, suėmus derlių, realizavus parduodamus gyvulius ir atlikus nustatytas prievoles. Kai kuriuose kolchozuose už darbdienius teatlyginama sekančių metų pradžioje. Pa- vyzdžiui Kaišėdorių rajone „Tiesos“ kolchozininkams už 1955 metų darbdienius atlyginimas nebuvo išmokėtas šių metų sausio mėnesį. O numatyta buvo išmokėti tik po 1 kg. grūdų ir po 0,5 rublio.

Savaime suprantama, kad žemi atlyginimai už darbdienius, teišmokami metų pabaigoje, nebus jokių paskatu imtis darbo. Ypač nežinant, kiek už atliktą darbą metų pabaigoje bus išmokama. Dėl to pavergtosios Lietuvos kolchozuose, kaip matyti iš bolševikinės spaudos, pasireiškusi „darbo drausmės stoka“. Vėliau jau pati komunistinė spauda pradėjo kelti darbų sudominimo klausimą, imtis paskatinimo priemonių, kolchozininkams pažadant, jog jei kolchozas gaus didesnes pajamas, tuo atveju bus daugiau už darbdienius mokama. Tačiau ir šitie pažadai, atrodo, nebuvo viliojančių paskatu. Priešingai, kolchozų darbo organizacija atsirado dar daugiau spragų, nes gyvulininkystės ir lininkystės fermose dirbantieji gavo šiek tiek didesnius atlyginimus, dėl to šitose ūkiuose pasitaikė daugiau dirbančių, o kitų darbų, ypač laukininkystėje, žmonės tiesiog vengė.

Šita darbo drausmės stoka kolchozuose reišėsi ne tik pavergtoje Lietuvoje, bet ir visoje Sovietų Sąjungoje. Dėl to šių metų kovo pradžioje Maskvoje buvo išleistas nutarimas dėl peržiūrėjimo kolchozų įstatų, tariamai padarant patiem kolchozininkams susirinkimose imtis priemonių prieš vengiančius darbo. Kas vengia dirbti kolchoze, iš to atimti teisę naudotis sodybinio sklypelio.

Pavergtoje Lietuvoje šitas nutarimas, kaip matyti iš vietinės spaudos, buvo sutiktas gana šaltai. Tik po tam tikros tylos radiškai vienas kitas kolchozas, priėmęs nutarimus, kiek per metus kolchozininkas turi atlikti darba-

ZODIS IS CHICAGOS

Jau daug laiko praėjo kaip matėmsi, bet negalime pamiršti Jūsų nuosirdumo, parodyto mūsų viešėjimo Argentinoje metu. Dėkingi už „A. L. Balsą“ siunčiamą 10 dolerių savo prenumeratui ir kitą čekį 5 dolerių red. Norkui dėl cigarų.

Mes sykiu su taipgi Argentinoje viešėjusiu p. Vladu Rask-Raskėvičium ir p. Jonu Žalga statome modernią motelį apie už 15.000.000 pezu (pusę milijono dolerių).

Mūsų geriausi linkėjimai visam „A. L. Balsui“ štabui ir visiems mūsų draugams Argentinoje.

J. E. Padžūnais.

Ranch Motel,
9201 Stony Island Ave.,
Prenumeratas apsimokėjo:

- Juozas Padžūnas ir \$150 aukų.
- Stanislovas Trimakas ir 100 a.
- Albinas Joys ir \$100 aukų.
- Justinas Juknelis ir \$50 aukų.
- Bolius Sabulis ir \$30 aukų.
- Feliksas Balčiūnas ir \$30 aukų.
- Leonas Bernotas ir \$10 aukų.
- Petras Tauterys ir \$5 aukų.
- Urs. Ukrainaitė-Niemann ir \$10 a.
- Antanas Juška.
- M. Chalina Jozokienė.
- Antanas Petrušis.
- Nikodemus Leipus.
- Juozas Maminskas.
- Lajuone.
- Adolfas Gikaras.
- Juozas Pilipaitis.
- Jeroslavas Kavaliauskas.
- Vincas Bačiulis.
- Marijona S. Pavalkius.
- Vincas Kazakevičius.
- Waclovas Schultz.
- Jurgis Raila.
- Antanas Petkauskas.
- Alfonas Puodžiūnas.
- Dr. Juozas Gintyla.
- Inž. Leopoldas Vaitėkūnas.
- Inž. Daumantas Namikas.
- Balys Repečka.
- Vladas Normantas.
- Antanas Gogelis.
- Juozas Pipiras.
- Antanas Ginietis.
- Petras Meilutis.
- Dr. Justas Kuncaitis.
- Izidorius Stankus.
- Steponas Lukaševičius.
- Emilija Skučaitė.
- Marija Kazauskienė.
- Matas Paulavičius.
- Adomas Pakultinis.
- Jonas Baubinas.
- Vilgelmas Pacas.
- Matas Mackevičius.
- Vincas Vilkelis.
- Inž. Stasys Babronis.
- Kazimieras Virbičkas.
- Antanas Pušys.
- Simonas Buzas.
- Arch. E. Stanaitytė-Piaktowska.

A. L. Balsas Administracija.

dienų, kad galėtų naudotis sodybinio sklypu. Tačiau darbdieninių skaičius nėra vienodas. Viename kolchoze didesnis, kitame mažesnis. Pavyzdžiui Vilniaus rajone „Naujojo gyvenimo“ kolchoze nustatytos šitokios darbdieninių normos: Vyras turi per metus turėti dirbti 225 darbdienius, Moteris, neturinti vaikų 200 darbdienų, Motina, turinti vaikų virš 8 metų 125 darbdienius, Motina, turinti vaikų iki 8 metų 100 darbdienų.

Tuo tarpu Zarasų rajono Stalino vardo kolchoze nustatytas žymiai didesnis darbdieninių skaičius: Vyras turi per metus atlikti 350 darbdienų, Moteris — 200 darbdienų.

Kai kuriuose kituose kolchozuose priimti nutarimai, nustatant kiek žemesnį privalomų darbdieninių skaičių.

Griežtas privalomų darbdieninių skaičių nustatymas su sąlygojimu, kad neišdirbusiems nustatyto darbdieninių skaičiaus bus atimama teisė naudotis sodybinio sklypu, yra prievartinė priemonė, primenantis baudžiamosios laikus. Šita prievarta kai kuriuose kolchozuose šiais metais jau praktikuojama. Rečiau pasirodantiems kolchozo kolchozininkams atimami sodybiniai sklypai. Apie sodybinio sklypų atėmimo atvejų „Pergalės“ žurnale rašo J. Šimkus.

Tačiau abejotina, kad naudojami šį spaudimą bolševikai pakeltų kolchozų gamybą. Kolchozų ūkinis atsilikimas glūdi pačioje kolchozinėje organizacijoje. Prievartos darbų įvedimas vargu galės būti kolchozų ūkinio kilimo paskatu.

PUTINAS

PRO VYŠNIŲ SODĄ

Pro vyšnių sodą tylų vakarėlį,
Jei eisi vienas, jaunas bernužėli,
Kad tau mergelė meilų žodį tartų,
Sustoki parymot prie klevo vartų.

Prie balto klevo užkeltų vartelių
Kalbėta buvo daug meilų žodelių.
Kas buvo tarta, niekas negirdėjo,
— Sodely tik lakštingala čiulbėjo.

Vidur tamsios naktuzėlės
Pilka migla nuo šaltinėlio kėlės.
Kad bent varteliai klevo negirdėtų —
Mane kieman bernelis palydėtų.

Gaili rasa rytais nukrinta.
Aukšta tėvelio klėtis užrakinta.
Vai niekam dukružėlė nesiskustų,
Jei bent tik rūtom vakarėlį rūstų.

Pro vyšnių sodą, jaunas bernužėli,
Jei eisi vienas šiandien vakarėlį,
Nestoki parymot prie klevo vartų,
Kad ant tavęs mergelė nesibartų.

—o—

Nuosavybių Administravimas

Juana Dailydaitė, vedėja

SANTIAGO DEL ESTERO 286, p. 4, e. 4; TE. 37-6435

Perka ir parduoda neįmatus namus. — Sutelkia paskolas pagal namų, žemės ir statybų garantijas nuo 2 iki 15 metų už 9%.

CONSTRUCCIONES DE HORMIGÓN ARMADO

ANTANAS PUISYS, Savininkas

c. Rio de Janeiro 4431, Lanús O.; TE. 241-2537

(Trys kvadros nuo Poliklinikos Lanús)

Inžinieriai-Architektai, Statybininkai ir namų savininkai: pasibaigę problemos! Stogas, tankus, laiptus, maudymosi baseinus ir viską šioj srity — Hormigón Armado, skubiai ir be jokių rūpesčių Jums padarys ši atsakominga firma. Visais reikalais teiraukitės pas jos savininką Antaną Puišį.

KNYGAS — LAIKRAŠČIUS — ŽURNALUS
DRAUGIJOMS STATUTUS — BLANKUS
LAISKAMS ANTRASTES — ŠASKAITAS
VOKIUS — KVITUS — FORMULIARUS
VIZITINES KORTELES — PLAKATUS

Lietuvių, Ispanų ir 10-čia kitų Kalbų
Skubiai, Gražiai ir Nebrangiai

A T L I E K A

ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSAS SPAUSTUVAS

c. José León Suarez 5684, Villa Riachuelo, Buenos Aires.

HOSTERIA M U N R O

K. STANKEVIČIAI ir V. PALAČIONIAI, savininkai

V. Sarsfield 5700; TE. 740 - Munro - 00093

Lietuviški valgiai. Patogi vieta automobiliams. Priveža kolektyvai: iš Tigre-Liniers 143; iš Belgrano 230; iš Chacarita 10; iš Constitución: Cooperativa Azul 3.

Stanislovas Timinskas

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS — "Cocheria Mitre"

B. RIVADAVIA 718, — PIÑEYRO. — TE. 22-2045

Palaidoja, atlieka formalumus, išima dokumentus. Nelaimės metu ir savo kaimynams patarkite šaukti 22-2045.

KOMERCINIŲ ĮRENGIMŲ FABRIKAS "O F F E A L"

F. Čepas & A. Čepas, savininkai

NOGOYA 4751/53. Buenos Aires

Medžio ir stiklo įrengimai krautuvėms ir fabriku raštinėms. Reikalaukit kainoraščių.

Peinados „Gaston“

EMILIA PASTARNAKAITĖ de PETKOFF
savininkė ir vedėja

General Rivas 470 — ISLA MACIEL.

Telefonai: 22-0201 ir 22-2901

Pasiskirkite valandas.

Restoranas "DOS AMIGOS"

PASEO COLON 449 Bs. As

K. Paulauskas ir A. Degulis

T. E. 33 - Avenida - 3202

Puikūs valgiai, baras, rezervuoti kambariai

Automobilių Taisymo Dirbtuvė

BRUNO MARČIULEVIČIUS, VEDEJAS IR SAVININKAS

CENTENERA 8176 — Nueva Pompeya — T. E. 91-9787

(Reparación y Ajustes. Carburación - Electricidad). Taipgi parduodamos dalys visokiems automobiliams, pasitarkite — būsite patenkinti ir savo draugams rekomenduosite Bruno Marčiulevičius tašerį.

